

Louis-Désiré Véron

Doktorn som älskade opera och bjöd kejsaren på middag

Doktor Louis-Désiré Véron (1798–1867) var en remarkabel läkare, vars liv var fantastiskt mångskiftande. Hans medicinska gärning har dock kommit helt i skymundan, eftersom han helst sysslade med litteratur, politik, gastronomi, opera och ballett. Då Parisoperan var ekonomiskt och konstnärligt konkursmässig trädde Véron in och återupprättade denna ärevördiga institution till att bli ett av de mest prestigefyllda operahusen i Europa.

Véron föddes 1798 i Paris, närmare bestämt Rue de Bac, där föräldrarna hade en liten bok- och pappershandel. Vérons uppväxt och utbildning var borgerligt trygg. Redan som 15-åring fascinerades han av operakonsten, som introducerades av fadern och hans kontakter med några orkestermedlemmar vid operan.

Tack vare föräldrarnas bokliga intresse blev sonen också engagerad i olika litterära sammanslutningar, bl a Conservateur Littéraire, som drevs mellan åren 1819 och 1823 av de tre bröderna Hugo, dvs Abel, Eugène och Victor. Den senare kom att bli en av Frankrikes största författare. Detta blev en viktig inkörspport till Vérons framtida kontakter inom L'Académie des Beaux-Arts och L'Académie française. Men fadern hade andra planer för sonen och lät skriva in honom i L'École de médecine för att studera till läkare.

Redan som medicinstudent visade Véron prov på sin förmåga att skapa vinstgivande entreprenad genom att sälja skelett och skelettdelar till anatomiundervisningen. Affärerna gick lysande, men vinsterna försvann vid

spelborden lika fort som de intjänades. Men trots sin vidlyftighet försummade han aldrig studierna och var ständigt ivrig att läsa de stora författarna jämsides med den vetenskapliga litteraturen.

Efter avslutade medicinstudier praktiserade han vid flera sjukhus i Paris, alltid med stor framgång, och fokuserade sitt medicinska intresse på det pediatrika området. År 1823 lade han fram sin avhandling betitlad »Considérations générales sur les sensations suivies de quelques propositions médicales«. I betygsnämnden satt bl a den berömda baronen och kirurgen Guillaume Dupuytren.

Redan vid denna tid etablerade Véron sina intressen för det politiska och kulturella livet bl a genom att regelbundet skriva mycket underfundiga artiklar i tidskriften La Quotidienne, vilka skaffade honom en stor läsekrets. Samtidigt hade han medicinskt vetenskapliga ambitioner, som dock kom att resultera i endast en artikel i pediatrik: »Observations sur les maladies des enfants: premier cahier« (1825). Véron kände dock ett starkt motstånd från det akademiska medicinska etablissemanget. Han kom från den lägre borgerligheten utan någon nedärvd förmögenhet i fickan. Dessa omständigheter gjorde det nästan omöjligt för honom att få någon betydande akademisk karriär.

Doktor Véron öppnade en privatmottagning och blev där en mycket uppskattad läkare med en jämn ström av nöjda patienter. Inte långt från mottagningen fanns ett apotek, vars innehavare, Louis-André Regnaud, blev en av Vérons goda vänner. När Regnaud

**SCENBILD FRÅN
»ROBERT
LE DIABLE«**
Louis-Désiré Véron knöt de stora och intressanta namnen till Parisoperan. På så sätt kom Giacomo Meyerbeers storslagna opera »Robert le Diable« att uruppföras i Paris 1831.

Foto: Lessing/IBL

avled övertog Véron dennes recept på en salva att strykas på bröstet. Salvan sades bota såväl förkylning som katarr och sjukdomar i bröstet. Den ansågs särskilt lämplig för personer som skulle tala eller sjunga offentligt. Véron, som var en förslagen och framsynt man, visste att med braskande annonser sälja sin produkt under namnet Pâte pectorale balsamique. Den blev en stor succé och renderade ett icke föraktligt kapital, som gjorde honom ekonomiskt oberoende.

Véron fortsatte att skriva sina skarpsynta politiska artiklar i La Quotidienne samtidigt som intresset för den medicinska verksamheten minskade för att slutligen upphöra. Vid sidan av de politiska artiklarna skrev han regelbundet litteraturkritiska och teaterkritiska artiklar i tidningen Le Messenger des Chambres. Det var genom detta han kom i kontakt med den berömda ballerinan Marie Taglioni, som var född i Stockholm. Hennes far, Filippo Taglioni, var premiärdansör vid Kungliga Operan 1803–1804 och hennes mor var Sophie Karsten, dotter till den firade svenska tenoren och hovsångaren Kristofer Karsten.

År 1828 startade Véron en ny tidskrift, La Revue. Tidningens upplägg var ett helt nytt koncept, ett modernt veckomagasin med hyperaktuella artiklar. Här introducerades för första gången följetongen, som var en helt ny form av litterär produktion. Det var alltså Véron som myntade uttrycket »fortsättning följer i nästa nummer«. Detta var också ett genidrag, tidningen blev enormt populär, och tillströmningen av abonnenter blev lavinartad. Véron såg samtidigt till att hålla en hög litterär kvalitet på tidningens artiklar genom att engagera betydande skribenter som Prosper Mérimée, George Sand, Victor Hugo med flera. Dessutom inrättade han ett årligt litteraturpris till unga, lovande författare, något som uppskattades enormt i det litterära Frankrike.

Doktor Véron hade nu skaffat sig goda kontakter bland eliten av Paris kulturella och politiska kretsar. I artikeln »Étude minutieuse de la situation financière des théâtres« uttryckte han sin oro över den bedrövliga ekonomiska situationen för de olika teaternas i Paris. På Parisoperan var krisen så allvarlig att man på kulturministeriet menade att »endast en läkare kan rädda den sjuka«. Därför kallades Véron 1830 till operachef i kraft av sin entreprenörsanda och duglighet i politiska och ekonomiska frågor.

Som nytillsatt operachef visade han sina verkliga organisatoriska talanger. Han såg till att grundligt restaurera de publika utrymmena för att teaterbesökarna skulle känna sig välkomna i en elegant miljö. Han utökade rejält utrymmena för den borgerliga publiken, den som betalade sina biljetter, till förfång för aristokratin som gärna bredde ut sig men som aldrig betalade. Sedan såg han till att salongen anpassades så att akustiken blev den bästa tänkbara.

Véron förutsatte att en mycket stor skara åhörare var att vänta. Därför inrättade han en tjänst för en vid föreställningen närvarande teaterläkare, allt för publikens säkerhet. Också detta var ett radikalt nytänkande. De stora musikteaternas i världen har faktiskt fortfarande läkare knutna till varje föreställning.

Den konstnärliga nivån skulle också höjas avsevärt. Orkester, kör och balettkår utökades. Ett exempel på Vérons snabbhet att anamma nya idéer var att när blåsinstrumentet kornett hade introducerats i musikvärlden införlivades en kornettist genast till orkestern.

Vérons ambition var att ha premiär på en nyskriven

PARISOPERAN blomstrade under Vérons ledning. Med olika åtgärder lockade han den borgerliga publiken till detta nöje, som tidigare varit förbehållet aristokratin.

grand opéra och fyra övriga nya produktioner årligen. Dessutom såg han till att knyta till sig de stora och intressanta namnen. På så sätt kom t ex Giacomo Meyerbeers storslagna opera »Robert le Diable« att uruppföras i Paris med stor succé som följd. Den synnerligen välrenommerade sopranen Cornélie Falcon och likaledes välkände tenoren Adolphe Nourrit samt flera andra stora namn fick kontrakt och lockade en stor publik. Fromenthal Halevy fick erbjudande att uruppföra »La Juive«, som blev en storartad framgång.

Även den av parisarna så älskade baletten förnyades grundligt. Marie Taglioni kontrakterades för uruppförande av »La Sylphide« med koreografi av fadern Philippe Taglioni; scenariot skrevs faktiskt av tenoren Adolphe Nourrit. Balettföreställningen blev en sensation och Marie Taglionis stora genombrott, något som senare förde henne till hovet i S:t Petersburg. Men Véron var personligen mycket förtjust i den hyllade österrikiska dansösen Fanny Elssler, som också engagerades. Självfallet uppstod stor dramatik när två prima ballerinor engagerades samtidigt vid samma teater. Men detta ökade givetvis också intresset och nyfikenheten hos den stora publiken.

LA QUOTIDIENNE var en av tidningarna där Véron publicerade sina underfundiga artiklar.

Véron blev känd även för sin stora generositet och storslagna middagstillställningar, något som lockade många goda krafter till operans verksamhet. Hans uttalade gastronomiska intresse resulterade bl a i en maträtt som ännu bär hans namn, Filet de barbue Véron, som utgörs av pocherad slätvarsfilé i en sås av vitt vin, vinäger, dragon och körvel. Sauce Véron finns faktiskt i dag att inköpa som torrpulver i välförsedda matbutiker. Skrönan låter också berätta att begreppet tournedos skulle härstamma från Vérons matvanor. Han föredrog att få sitt kött serverat i tjocka skivor, något som definitivt inte var kutym i det tidiga 1800-talets Paris. För att övriga gäster i salongen inte skulle ta anstöt vände servitörerna ryggen till (tourner le dos) då de serverade Véron den grovt uppstyckade köttträtten.

Parisoperan räddades tack vare Vérons fenomenala insatser, ekonomin kom i balans, och den konstnärliga nivån blev skyhögt. Vid 37 års ålder frånträdde han sin cheftjänst för att i stället ägna sig åt politik och författande av kritiska artiklar. Åren vid operan skildrade han i boken »L'Opéra de Paris 1820–1835«. Han återvände ånyo till tidningsvärlden som delägare och ansvarig utgivare av den politiskt orienterade tidskriften Le Constitutionnelle. Även denna blev en formidabel framgång, dels därför att Véron hade näsa för vilka författare som var på modet, dels därför att han förstod annonsernas stora betydelse för tidning-

HONORÉ DAUMIER
(1808–1879)
tecknade karikatyrer bland annat av Véron, som beskrevs som »tjockmagad, skallig och skrofulös«. Denna gjorde han 1849. Titeln är »Une visite du matin a l'Élysée«.

ens ekonomi. Han förärades rangen av riddare av Hederslegionen, främst på basis av sina medicinska gärningar faktiskt, rekommenderad av dekanus vid den medicinska fakulteten, Mateu Orfila. Vérons politiska engagemang ledde honom 1852 också till en stol i Corps législatif (nuvarande deputeradekammaren).

Véron förälskade sig i den hyllade tragediennan Mademoiselle Rachel (Elisabeth Rachel Félix) som firat triumfer i »Fedra« vid Théâtre Français. Den mycket unga skådespelerskan fascinerades av Vérons ställning, förmögenhet och charm och blev för en tid hans älskarinna, vilket förvånade många. Véron var nämligen långt ifrån vacker, tvärtom beskrivs han av vännen Philarete Chasles som kopparrig, nästan helt utan näsa, tjocka läppar, skallig, skrofulös och tjockmagad. Han saknade sinne för klädmode och klädde sig »som en liten lakej«. Därför blev han ofta föremål för karikatyrteckningar, inte minst av Honoré Daumier. Men Vérons hem var ständigt ett tillhåll för den verkligt kulturella och politiska eliten, ofta lockad av de luxuösa middagarna. Han kunde till och med räkna Napoleon III till sina gäster. Kejsaren såg till att Véron klättrade ytterligare på rangstegen genom att förära honom titeln officer av Hederslegionen.

Véron sålde La Constitutionelle för en anseilig summa pengar, vilken till stor del förlorades i en bitter process mot delägaren Comte de Mornay 1854. Véron drog sig sedan tillbaka till sitt Tusculum för att njuta livet såsom den epikuré han alltid varit. Hans flitiga penna togs nu i anspråk för att skriva memoarer, vilka utkom i fem delar 1853–1855 under titeln »Les mémoires d'un bourgeois de Paris«. Boken var både vitsig och skarpsinnig. Den blev en stor succé och översattes till många olika språk, däribland till svenska. Senare utkom »Nouveaux mémoires d'un bourgeois de Paris« (1866).

Doktor Louis-Désiré Véron dog 1867 vid 69 års ålder. De sista åren förmörkades av smärtsam sjukdom; han led av såväl gikt som artros. Staden sörjde och ville hylla sin färgstarke medborgare. Två gator i Paris bär därför hans namn: Cité Véron, där nu L'Académie des Arts Choréographiques ligger och Rue Véron, inte långt från Sacré Cœur.

Eddie Persson

med dr, överläkare,
Aleris, Sabbatsberg Närsjukhuset, Stockholm
eddie.persson@aleris.

LÄS MER Referenslista <http://ltarkiv.lakartidningen.se>

Vinn en bok!

– delta i vårt boklotteri

Läkartidningens läsare inbjuds att delta i vårt boklotteri. Denna gång lottar vi ut fem exemplar av **Jonas Moströms senaste bok »Hjärtats mörker«** från Natur och Kultur.

Allt du behöver göra är att sända oss ett vykort med ditt namn och din adress samt medlemsnummer/prenumerationsnummer före den 30 september 2008. Vår adress är: Läkartidningen, Marknadsavdelningen, Box 5603, 114 86 Stockholm.

Namnen på de fem vinnarna kommer att publiceras i Läkartidningen och på Lakartidningen.se

»Några småpojkar som leker i skogen hittar en död kvinna. Hon har blivit strypt, kläderna är sönderrivna och allt tyder på sexmord. Den enda ledtråden tycks vara den röda bil som setts lämna området strax efter mordet. Kvinnans mobiltelefon saknas, och kommissarie Johan Axberg och hans kolleger vid Sundsvallspolisens har inte mycket att gå på när de tar upp jakten på mördaren.

Samtidigt har Axbergs bästa vän, läkaren Erik Jensen, personliga problem. Äktenskapet med Sara har börjat knaka betänkligt i fogarna, och Sara, som har tröttnat på att gå hemma och vara arbetslös, åker till Frankrike på skrivarkurs. I det vackra Provence, långt från vardagstristess, lockas hon in i en kärleksaffär, en affär som visar sig bli förödande för både henne och familjen.«

Bokens baksidestext